

Suomen tuomariliiton kansainvälinen toiminta 2022 - 2023

Suomen tuomariliiton kansainvälinen toiminta on koostunut viimeisen vuoden aikana pääasiassa kansainvälisen tuomariliiton ja Euroopan tuomariliiton toimintaan osallistumisesta sekä pohjoismaisesta yhteistyöstä. Tuomariliitto on laatinut alkuvuodesta 2023 raportin Suomen tuomioistuinlaitoksen riippumattomuudesta ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta. Kansallinen raportti on liitetty osaksi oikeusvaltion tilaa koskevaa EU-komission vuosiraporttia.

Venäjän sotatoimet ja rahakeräys Ukrainan tuomareiden tukemiseksi

Suomen tuomariliitto tuomitsi jyrkästi kansainvälisen oikeuden loukkaukset ja sotatoimet Ukrainassa. Tuomariliitto on yhdessä kansainvälisen tuomariliiton IAJ:n ja muiden kansallisten tuomariyhdistysten kanssa ilmaissut kevään 2022 aikana tukensa Ukrainan tuomareille kansainvälisen tuomariliiton ja Euroopan tuomariliiton julkilausumissa. Tuomariliitto jakaa kansainvälisen yhteisön syvän huolen Venäjän Ukrainaan tekemästä oikeudettomasta hyökkäyksestä. Hyökkäys suvereenia ja itsenäistä valtiota vastaan on myös uhka koko Euroopan yhtenäisyydelle ja solidaarisuudelle. Yksittäisten ihmisten ja perheiden silmittömän kärsimyksen lisäksi sodalla on välittömät vaikutuksensa myös Ukrainan tuomioistuinlaitokseen ja se johtaa väistämättä paikallisen tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytysten ja oikeusvaltiokehityksen romuttumiseen.

Euroopan tuomariliitto EAJ järjesti kevään 2022 aikana Portugalin tuomariliiton kautta kampanjan Ukrainan tuomareille taloudellisen avun keräämiseksi. Rahakeräyksen tuotto noin 80 000 euroa luovutettiin paikalliselle tuomioistuinlaitokselle. EAJ on lanseeraamassa vielä vuonna 2023 uuden keräyksen Ukrainan tuomioistuinlaitoksen ja paikallisten tuomareiden tukemiseksi.

Puola

Kansainvälinen tuomariliitto IAJ on ensimmäistä kertaa sen historiassa nostanut kanteen unionin tuomioistuimessa Puolaa vastaan oikeusvaltion alarajon takia. Puolassa valtaapitävä puolue on säättänyt lakeja, joiden mukaan mm. tuomareiden eläkeikää on alennettu ja eläköityneiden tuomareiden tilalle on nimitetty tuomareita poliittisin perustein. Puolan hallitus on järjestelmällisesti heikentänyt ja ajanut alas oikeusvaltioperiaatetta. Kansainvälisen tuomariliiton mukaan Puolan saama EU-rahoitus tulee sitoa oikeusvaltioperiaatteen toteuttamiseen.

Israel

Euroopan tuomariliitto EAJ antoi huhtikuussa 2023 julkilausuman, jossa se tuomitsi Israelin hallituksen aikeet tehdä muutoksia oikeusjärjestelmää koskien. Hallituksen esityksen mukaan tuomareiden nimittäminen tapahtuisi jatkossa kansanedustajien toimesta. Israelissa hallitus on lanseerannut kampanjan, joka on keskittynyt tuomareiden julkiseen halventamiseen julkisen mielipiteen kääntämiseksi tukemaan hallituksen lakihanketta. Lakiuudistuksen keskiössä on Israelin korkeimman oikeuden asema. Uudistuksella korkeimman oikeuden valtaa siirrettäisiin maan hallitukselle. Korkein oikeus on toiminut tasapainottavana tekijänä arvioidessaan uusien lakien peruslainmukaisuutta.

Afganistan

Saksan paikallinen tuomariliitto on onnistunut tarjoamaan ja järjestämään kevään 2023 aikana Saksasta turvapaikan kahdelle afganistanilaiselle tuomarille. Talebanin hallinnon aikana oikeusvaltio on ajettu alas ja naisten toimiminen tuomarin tehtävässä on estetty täysin.

Oikeusvaltion tilaa koskeva EU-komission raportti

Tuomariliitto osallistui tammikuussa 2023 Rule of law -raportin laatimiseen (Rule of Law Report regarding the Stakeholder-Consultation of the EU Commission). Tuomariliitto laati komission pyynnöstä raportin koskien Suomen tuomioistuinlaitoksen riippumattomuutta ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista. Raportissa tuodaan esille suurimpina epäkohtina tuomioistuinten vajavainen pysyvä rahoitus, resurssipula sekä

määräaikaisten tuomareiden määrä. Komissio järjesti kuulemistilaisuuden vuoden 2022 raporttia koskien 17.3.2023. Kuulemiseen osallistui tuomariliiton edustajana käräjätuomari Veera Kankaanrinta ja esittelijäneuvos Marja-Liisa Judström.

Raportti löytyy kokonaisuudessaan osoitteesta: <https://www.iaj-uim.org/iuw/wp-content/uploads/2022/01/EAJEuleofLaw22.pdf>

Suomen tuomioistuineläytöksen tilaa koskeva raportti löytyy tuomariliiton kotisivuilta osoitteesta: <https://www.tuomariliitto.fi/kansainvalinen-toiminta/>

Kokoukset ja tapaamiset

Euroopan tuomariliitto

Euroopan tuomariliiton kokous järjestettiin Portossa 28. - 30.4.2022. Käräjätuomari Kankaanrinta osallistui kokoukseen. Kokouksen tärkein anti oli julkilausuma Ukrainan tuomioistuineläytöksen tueksi sekä rahakeräys.

Euroopan tuomariliiton vuosikokous 023 järjestettiin Ateenassa 1. - 3.6.2023. Suomen tuomariliiton edustajana kokoukseen osallistui käräjätuomari Kankaanrinta. Kokouksen tärkein anti olivat julkilausumat koskien Ranskaa, Romaniaa, Liettuaa, Kroatiaa, Ukrainaa ja Puolaa. Oikeusvaltiokehitys ja tuomareiden riippumattomuus ovat suoranaisesti uhattuna useissa Euroopan maissa ja Israelissa. Tuomareiden virkaan nimittäminen poliittisin perustein on ongelmana erityisesti Unkarissa ja Puolassa. Sama kehitys on uhkana myös Israelissa. Tuomioistuinten rekrytointiongelmat ja matala palkka ovat ongelmina erityisesti Liettuassa ja Kroatiassa.

Euroopan tuomariliiton toiminnasta ja julkilausumista on saatavissa lisätietoa osoitteessa www.iaj-uim.org/european-association-of-judges.

Kansainvälinen tuomariliitto

Kansainvälisen tuomariliiton IAJ:n kokous järjestettiin 17. - 23.9.2022 Tel Avivissa. Kokoukseen osallistuivat tuomariliiton puheenjohtaja hallinto-oikeustuomari Anna Pitkänen ja käräjätuomari Veera Kankaanrinta. Kokouksen teemoina olivat muun muassa tuomioistuimien riippumattomuus ja digitalisaatio ja etäyhteyksien hyödyntämisen mahdollisuudet tuomioistuinten työskentelyssä.

Kansainvälisen tuomariliiton seuraava vuosikokous järjestetään Taiwanissa 16. - 21.9.2023. Suomen tuomariliitto lähettää kokoukseen osallistujan.

Kansainvälisen tuomariliiton toiminnasta ja julkilausumista on saatavissa lisätietoa osoitteesta www.iaj-uim.org.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiden tuomariliittojen puheenjohtajat tapasivat Tukholmassa 4.11.2022 (Nordisk möte). Tapaamiseen osallistui tuomariliiton edustajana korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvos Marja-Liisa Judström. Tapaamisessa tiivistettiin pohjoismaista yhteistyötä ja käsiteltiin palkkauksen järjestämisen tapoja Pohjoismassa sekä lakipalkkamallia. Seuraava tapaaminen järjestetään Kööpenhaminassa marraskuun ensimmäisellä viikolla 2023.

Muut tapaamiset

Tuomariliiton edustajat tapasivat Moldovan tuomioistuimen jäseniä ja paikallisia tuomareita 14.9.2022 Helsingissä. Agendalla oli Moldovan tuomioistuineläytöksen perehdyttäminen Suomen tuomioistuineläytöksen toimintaan sekä vuoropuhelu koskien hyviä käytäntöjä.